

PFU-SAK NR. 265/14

KLAGER: Bellona ved kommunikasjonsrådgiver Ellen Viseth
ADRESSE: Pb. 2141 Grünerløkka, 0505 Oslo
TELEFON: 410 41 856
PUBLIKASJON: Forskning.no
PUBLISERINGSDATO: 05.09.2014
STOFFOMRÅDE: Miljø
GENRE: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Skille mellom reklame og redaksjonelt innhold, unngå ukritisk videreformidling av PR-stoff
REGISTRERT: 09.09.2014
BEHANDLET I SEKR.: 11.09.2014; tilsvaarsrunde igangsatt
BEHANDLES I PFU: 25.11.2014
FERDIGBEHANDLET:
BEHANDLINGSTID: 76 dager
KLAGEGRUPPE: Interesseorganisasjon
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Gemini.no publiserer forskningsnytt fra NTNU og Sintef. Klager har i alt klaget inn fire medier (NRK, Adresseavisen, Teknisk Ukeblad og Forskning.no) for samme forhold (sak 261/14, og sakene 263–265/14).

SAMMENDRAG:

Forskning.no publiserte **fredag 5. september 2014** en nettartikkel med tittelen «– Elbilstøtten er galskapspolitikk». I artikkelen kritiserte samfunnsøkonom Anders Skonhoft ved NTNU ordningen med subsidier og støtte til elbil, og i ingressen sto det:

**«Det er 2700 ganger dyrere å subsidiere en elbil enn det er å kjøpe klimakvoter.
– En ineffektiv måte å bekjempe klimaproblemene på, mener økonomiprofessor.»**

Innledningsvis i brødteksten het det:

**«Mens klimakvoter koster rundt 30 kroner per tonn CO₂, subsidierer staten elbileiere med opptil 80.000 kroner per tonn i året.
– Jeg mener at dette er en galskapspolitikk, sier professor Anders Skonhoft, ved Institutt for samfunnsøkonomi på NTNU. I en kronikk i dagens DN tar han et kraftig oppgjør med det han mener er en ineffektiv måte å bekjempe klimaproblemene på, nemlig elbilstøtten i Norge.»**

Under mellomtittelen «**Forurensere må betale**» fremgikk det også at Skonhoft møter motstand:

«Skonhoft får mye kjeft fordi han rakker ned på elbilpolitikken, i det siste særlig fra Miljøstiftelsen Zero, fra Bellona og Transportøkonomisk institutt.»

Artikkelen, som imidlertid var basert på Skonhofts synspunkter om saken, var illustrert med et nærbilde av to elbiler. Dette bildet lå øverst i artikkelen, og over bildet ble det opplyst:

«Fra forskningsmiljøene. En artikkel fra NTNU»

Også i artikkelens byline, som var plassert under ingressen, var det oppgitt (i tillegg til journalistens navn og foto) at artikkelen var skrevet av en «**journalist i Gemini.no**», samt at artikkelen var fra NTNU.

Videre var det også satt inn en boks i høyre spalte lenger nede i artikkelen (ved siden av en grafisk fremstilling av CO2-utslipp fra ulike biltyper), som viste NTNUs logo plassert sammen med følgende tekst:

«I samarbeid med NTNU»

Forskning.no publiserte også en henvisning til saken på sin forside. Henvisningen besto av artikkelbildet og artikkelens tittel og ingress. Henvisningen var plassert i et grått rasterfelt, og over bildet her ble det opplyst: «**FRA NTNU**»

KLAGEN:

Klager er miljøstiftelsen Bellona, som mener Forskning.no gjennom artikkelen ukritisk har formidlet pr-stoff og derfor brutt Tekstreklameplakatens punkt 6. Klager anfører også brudd på Tekstreklameplakatens punkt 5 og Vær Varsom-plakatens punkt 2.6, som begge handler om å opprettholde et klart skille mellom reklame og redaksjonelt innhold, samt punkt 10 i Tekstreklameplakaten, om å sikre at innkjøpt stoff tilfredsstiller kravene til journalistisk uavhengighet og integritet.

Klager opplyser at den påklagede artikkelen er en ordrett kopi av Geminis sak, hvor Forskning.no ikke har gjort noe selvstendig arbeid, som å hente inn andre kilder. Klager tilføyer imidlertid at Forskning.no har lagd en oppfølgersak som er knyttet til den påklagede artikkelen. Klager noterer seg også at Forskning.no har merket saken både på forsiden og i selve artikkelen. Likevel mener klager at artikkelen fremstår som en publisering skrevet av Forskning.nos redaksjon, mens den i realiteten er levert av Gemini.no, som ifølge klager verken er et redaksjonelt uavhengig magasin, eller en avsender som jobber i henhold til de presseetiske normene. Klager anfører at Gemini.no er «en utgivelse fra kommunikasjonsavdelingene ved NTNU og Sintef». Klager mener derfor Forskning.no «har gjort seg skyldig i å ordrett trykke en tekst skrevet av en kommunikasjonsrådgiver, med en NTNU-forsker som eneste kilde».

Slik klager ser det, burde Forskning.no heller skrevet saken selv eller bedt forskeren skrive en kronikk om temaet. Klager anfører: «Når man i stedet valgte å publisere Geminis sak, (...) burde man også påpekt at Gemini er et pr-produkt fra NTNU (jfr Tekstreklameplakaten pkt 6).»

FORSØK PÅ MINNELIG ORDNING:

Partene har vært i kontakt med tanke på en minnelig løsning, men kom til at dette ikke var aktuelt, «da klagen er mer prinsipiell enn en personlig krenkelse».

TILSVARSRUNDEN:

Forskning.no forklarer at redaksjonen «tar imot artikler skrevet av kommunikasjonsmedarbeidere på forskningsinstitusjoner», og at slike artikler «kommer fra institusjonenes nettsteder og magasiner, uten redaksjonell uavhengighet». **Forskning.no** anfører: «Slike artikler har et eget, separat løp i redaksjonen. En innsendt artikkel vurderes for publisering av en egen redigerer, som har dette som sin arbeidsoppgave. Artikkelen deskes, særlig med hensyn til markedsføring av institusjonen, men også for lesbarhet og innhold. Vi tar ikke inn alle innsendte artikler.»

Videre avviser **Forskning.no** at den påklagede artikkelen er en ordrett kopi av Gemini.nos sak, selv om redaksjonen innrømmer at den ikke har redigert mye i artikkelen i dette tilfellet. **Forskning.no** anfører imidlertid at redaksjonen valgte å lage en egen sak, «der vi lot en forsker fra Transportøkonomisk institutt kommentere påstandene» som Skonhoft fremsetter i den påklagede artikkelen. **Forskning.no** skriver: «Denne oppfølgersaken sto samme dag, sammen med NTNU-artikkelen på forsida. Årsaken til at vi valgte å lage en egen sak, var fordi vi ikke ville blande bylines mellom en institusjonssak og en redaksjonell sak.» (Artikkelen er vedlagt, og det er også en lenke til denne i den påklagede artikkelen, sekr. anm.) **Forskning.no** opplyser også å ha fulgt opp temaet ved å publisere en kronikk av Marius Holm fra Miljøstiftelsen Zero, som kritiserer Skonhofts påstander (se vedlegg, sekr. anm.).

Når det gjelder merkingen av den påklagede artikkelen, mener **Forskning.no** denne er tydelig. **Forskning.no** opplyser også at det er slik lignende stoff fra kommunikasjonsavdelinger merkes (se vedlegg med eksempler på merkingen, sekr. anm.). **Forskning.no** forklarer også at det er NTNU som er satt opp som avsender, fordi «Gemini ikke er redaksjonelt uavhengig». Redaksjonen er imidlertid uenig med klager i at artikkelen fra Gemini kan anses som kommersiell: «Gemini er et ikke-kommersielt institusjonsmagasin[.]»

På bakgrunn av det overnevnte avviser **Forskning.no** å ha brutt god presseskikk.

Klageren påpeker at det klagen handler om, er «hvor nært man vil knytte seg til NTNUs informasjonsavdeling». Klager anfører: «Bellona mener artikkelen går under det Tekstrekameplakaten kaller 'ikke-redaksjonell informasjon'. Satt på spissen: De samme mediene ville neppe trykket en artikkel skrevet av en informasjonsavdeling i organisasjonslivet eller i en offentlig etat. Selve artikkelen er dessuten skrevet i en meget ladet og konkluderende tone, som legger Skonhofts synspunkter til grunn. (...) Det er grunn til å spørre seg om språket ville vært mer nøytralt dersom redaksjonene selv hadde gjennomført intervjuet og skrevet saken.»

Klager erkjenner imidlertid at publiseringen av artikkelen i **Forskning.no** skiller seg fra de tre andre mediene (NRK, Adresseavisen og Teknisk Ukeblad) som er påklaget i parallelle klagesaker (sak 261/14 og 263-264/14), ettersom «**Forskning.no** merket artikkelen godt

synlig på forsiden». Klager anfører også at det etter publisering ble lagt til «grundig merking og mer info inne i saken».

Bellona opprettholder imidlertid sin klage, da miljøstiftelsen ønsker «å la PFU selv avgjøre hvor de prinsipielle grensene går, og ser på denne saken som en sak som kan skape en presedens for framtiden».

Forskning.no avviser klagers siste påstand i tilsvaret: «Det stemmer ikke som Bellona skriver at merkingen av artikkelen og mer informasjon ble lagt til senere. Den innklagde artikkelen var merket både på forside og på flere steder inne i artikkelen fra publiseringstidspunktet 5.9.2014 05:00, slik vi beskrev i vår epost av 25.9.14. Vi har ikke endret artikkelen etter at den ble publisert.»